Poštnina plačana v gotovini

Cena Din 1·-

Slovenski dom

Štev. 22. V Ljubljani, petek 28. januarja 1938. Leto III.

Žalostne ugotovitve na stotem zasedanju ženevske mirovne ustanove:

Splošno razočaranje nad Zvezo narodov

Ženeva, 29. jan. o. Ob stotem zasedanju Zveze narodov je bila včeraj prva seja, na kateri so zastopniki večjih in manjših držav v govorih podajali svoje misli in želje glede Zveze narodov.

Prvi je govoril angleški zunanji minister Eden med drugim tole:

Prav stota seja ZN kaže, da je ta ustanova uspešno delovala. Žalostno pa je dejstvo, da so se od nje oddaljili, nekateri najpomembnejši člani. Zato se mora Zveza narodov zavedati, da so njene naloge omejene, in da ne more zahtevati od svojih članic vseh žrtev. Temeljna načela te ustanove bodo sicer ostala v veljavi, toda pri izvajanju se je treba ozirati na stvarne možnosti. **Delo ZN je pa nemogoče brez sodelovanja vseh narodov. V sedanjih okoliščinah ZN ne more dajati tega, kar so od nje pričakovali. Ne more združiti vseh narodov sveta za preprečenje vojne, čeprav je bilo za to ustanovljeno.** Toda Anglija kljub temu veruje, da so načela Zveze narodov še najboljši način, da bo svet do tega prišel. Zato bo Anglija ostala Zvezi zvesta.

Za njim se je oglasil francoski zunanji minister Delbos, ki je dejal, da prav zadnji dogodki na svetu kažejo, kako je potrebno načelo skupne varnosti, ki ga zagovarja Zveza narodov. To dokazuje tudi Španija, kjer se je na pobudo Zveze narodov uveljavilo načelo o nevmešavanju. Žal, da narodi danes prehitro pozabljajo, kaj je ta ustanova storila dobrega. Zveza narodov ni zato na svetu, da bi ustvarjala nasprotja ali zato, da bi nasprotja v njej prihajala do izraza. Dokler bo Zveza narodov živela, bo ohranjen tudi mir na svetu. Zato bo Francija vedno zvesta Zvezi narodov.

Za temi lepimi besedami, ki jih pa stvarni dogodki zadnjih dveh let postavljajo docela na laž, je dobil besedo sovjetski zastopnik Litvinov. Ta je dejal, da imajo sovjeti namen podpirati in ohraniti Zvezo narodov, če so že vanjo stopili. Obstanek Zveze narodov ni odvisen od tega ali je katera država v njej ali ne. Kljub temu, da so nekatere velike sile iz nje izstopile, je sovjetska vlada prepričana, da bo Zveza narodov lahko v bodoče preprečila napadalno vojno. Dejstvo je, da prav države, ki so se izkazale za napadalce, zahtevajo odpravo Zveze narodov. ZN pa mora njihove poskuse onemogočiti.

Poljski zunanji minister Beck, letonski zunanji minister Monters ter zastopnik Male zveze Micesco, so vsi zagotovili zvestobo svojih držav do Zveze narodov, vendar so povedali, da samo načela Zveze narodov niso zadostno jamstvo za mir in nedotakljivost zlasti malih držav. Te se morajo zavarovati še z drugimi sredstvi, med katere spadajo pogodbe z državami, ki niso članice Zveze narodov. S tem bo ZN morala računati tudi v bodoče.

Pravtako so govorili tudi zastopniki južnoameriških držav. Kitajec Koo pa je izjavil kar naravnost, da je Zveza narodov ob japonskem napadu na Kitajsko docela odpovedala in gledala to krivico od strani. Za to dejstvo ni opravičila, saj je bila Kitajska vedno zvesta članica Zveze in je izpolnjevala vse svoje obveznosti do nje. Kitajska si obeta kake pomoči samo od spremenjene Zveze narodov, ker je sedanja preveč odvisna od koristi posameznih velesil, ki so njene članice.

Splošni vtis po vseh teh govorih je, da vsi narodi sicer še priznavajo Zvezi narodov pravico do obstanka, da si od take, kakršna je, ne obetajo veliko stvarnih koristi in bodo pač vse države gledale, da si pomagajo kakor vedo in znajo.

Prometni razvoj v 400 letih:

Od 8 mesecev do 24 ur

Rim, 28. jan. Italijanski listi podrobno razpravljajo o poslednjem uspelem poletu preko južnega Atlantskega oceana. Listi poudarjajo, da so dnevi tega poleta značilen datum v zgodovini prometa med Evropo in Južno Ameriko. Zgodovina tega prometa je kratka. A toliko bolj pomembna, ker je bili dosežen nepričakovan napredek vprav po zaslugi italijanskega genija. V maju 1501, pravijo listi, je italijanski raziskovalec Amerigo Vespucci odpotoval iz Lizbone preko oceana in v januarju naslednjega leta je prispel v Brazilijo, ki jo je tedaj tudi odkril. Potovanje je trajalo osem mesecev. Potovali so z navadno jadrnico. Leta 1890 so italijanski parniki pričeli voziti na progi med Italijo in Riom de Janeirom. Prevozili so to pot v 25 do 30 dneh. Leta 1930 so brzi parniki, med njimi tudi italijanska motorna ladja Augustus skrajšali potovanje med Italijo in Rio de Janeirom na devet dni. Letos so »Zelene miši« preletele to pot v 24 urah.

Narodno socialistične zarote v Avstriji

Dunaj, 28. jan. m. Afera, ki jo je dunajska policija odkrila v nacionalno socialističnem osrednjem uradu polkovnika Leopolda Tausa, zavzema vedno večji razmah. Policja je v prostorih omenjenega polkovnika napravila podrobno preiskavo ter zaplenila precej obtežilnega gradiva. Narodni socialisti so tudi hoteli na Dunaju najslovesnejše proslaviti obletnico ustanovitve nacionalne socialistične Nemčije. V ta namen so imeli kredita 60 tisoč šilingov. Ta denar je policija zaplenila ter aretirala vse kolovodje nacionalno socialističnega pokreta v Avstriji, njihove prostore pa zapečatila.

Politična načela češke katoliške stranke

Praga, 28. jan. AA. Izvršni odbor češke katoliške ljudske stranke je imel snoči sejo, na kateri je razpravljal o zunanji in notranji politiki. Odbor se je izrazil za nadaljevanje dosedanje politike vlade tako v zunanjepolitičnem področju, katero izvaja že od ustanovitve češkoslovaške države. V notranje političnem pogledu pa Katoliška ljudska stranka nasprotuje sodelovanju s sudetsko-nemško stranko pod vodstvom Henleina kakor na drugi strani tudi s komunistično stranko.

Tudi izvršni odbor Narodno-socialne češkoslovaške stranke je imel včeraj sejo, na kateri je z zadovoljstvom sprejel na znanje izjave, katere je minister podal kot zastopnik stranke.

Po odkritju zarote v Atenah

Močna roka v Grčiji

Atene, 28. jan. AA. Atenski listi pozdravljajo ukrepe,ki jih je vlada izdala proti bivšim politikom, ki so skušali motiti mir v državi z objavo brošur, ki pozivajo ljudstvo k vstaji. V svojih uvodnikih pozdravljajo današnji listi te ukrepe in poudarjajo, da so zelo umestni, ker bodo z njimi odstranjeni bivši propadli politiki, ki so mislili, da bodo mogli očrniti delo, ki že rodi sadove za mirno in delovno ljudstvo. Listi naglašajo, da so bivši politiki v svojih brošurah obsojali brez vsakih dokazov. Združili so se celo s komunisti in z navadnimi zločinci ter organizatorji atentatov, da bi uresničili svoje prevratne načrte. Listi pozdravljajo vladne ukrepe in pravijo, da so le začetek še ostrejših ukrepov proti vsem agitatorjem. Grški narod brez izjeme je sedaj enoten in kot en mož za politiko nacionalne vlade.

Nov delovni zakonik v Franciji

Pariz, 28. jan. AA. Havas: Včeraj je vlada izročila odboru dela v poslanski zbornici več besedil, ki tvorijo skupno moderni zakonik dela. Teh tekstov je šest. Prvi je zakonski načrt o zaposlitvi in odpustov delavcev, drugi o namestitvi delavcev, tretji o kolektivnih pogodbah dela, četrti o postopku pri pomiritvi delovnih sporov, peti o zakonitem stavkovnem statutu in šesti o statutu delavskih odposlancev.

Zmagovita italijanska letala, ki so v 24 urah preletela pot iz Rima v Rio de Janeiro, so bila zgrajena med sankcijami ob abesinski vojni.

Štetje nezaposlenih so v Nemčiji ustavili, češ da je število brezposelnih padlo tako, da se ne izplača več izvajati nadzorstva nad njim.

Pred novimi zapletljaji zaradi nevmešavanja:

Italija za čim hitrejšo odločitev v Španiji

London, 29. jan. o. »News chronicle« piše o tem, kakšen bo nadaljnji razvoj v Španiji. Pravi, da je za Italijo nujno potrebno, da se vojna v Španiji čimprej konča. Zato sta pa dve možnosti: da Italija znatno poveča svojo pomoč nacionalistom, ali pa da jo čisto ustavi. Več kakor verjetno je, da bo Italija zbrala prvo pot in bo še pred marcem poslala kakih 50.000 vojakov z vsem potrebnim na španska bojišča. Italija je trdno odločena, da ne bo pustila, da bi se ob Sredozemskem morju vgnezdila Sovjetska Rusija in v Španiji ustanovila svojo podružnico. To bo novo težko vprašanje za Anglijo in Francijo, ki hočeta ohraniti, videz, da velja v Španiji nevmešavanje.

Zveza med Anglijo in Francom

Salamanca, 28. januarja. AA. Po vesteh iz Palme na Mallorci se je obnovil trgovski pomorski promet med nacionalistično Španijo in Veliko Britanijo. Večje število angleških trgovskih ladij je te dni v Palmi prevzelo znatne tovore pomaranč in raznega drugega južnega sadja, ter jih prepeljalo v Veliko Britanijo. Danes ali jutri pripluje v luko angleški parnik »Portland«, ki je že od nekdaj skrbel za redno prometno zvezo med Baleari in Anglijo.

Menihi - jetniki v Barceloni

Saint Jean de Luz, 28. januarja. AA. Iz poročila, ki ga je javil glavni ravnatelj barcelonskih zaporov po barcelonskem radiu, izhaja, da se v raznih prostorih Valencije pod nadzorstvom vodstva jetnišnice nahaja 200 bivših redovnikov, ki izdelujejo obleko za republikanske vojake. Gre za redovnike, ki so se rešili iz pokolja tisočev drugih redovnikov in duhovnikov in ki so jih brez vsakega razloga obdržali v jetnišnici, čeprav so popolnoma nedolžni in niso ničesar storili proti republiki.

Predsednik Irske de Valera govori o vprašanju:

Pot do združitve vseh Ircev v eno državo

Dublin, 28. jan. o. Predsednik irske republike de Valera je imel dolg razgovor z nekim ameriškim časnikarjem, ki ga je prosil, naj mu kot predsednik svobodne irske države pove, kaj misli o združitvi severne Irske, ki pripada za zdaj še Angliji, s svobodno irsko državo v eno neodvisno republiko. O tem vprašanju so se zastopniki irske in angleške vlade pretekli teden razgovarjali v Londonu. Pri razgovorih se je pokazalo, da je sporazum med Irsko in Anglijo glede skupne obrambe in ureditve trgovinskih vprašanj možen samo, če Anglija pritrdi zgodovinski zahtevi Ircev, da vse njihovo ozemlje združi v eno državno skupnost. Angleži so se do zdaj izgovarjali, da prebivalstvo v severni Irski samo noče nič slišati o združitvi.

De Valera je povedal o tem vprašanju naslednje misli:

»Mi nočemo izvajati nikakega pritiska na naše rojake v severni Irski, ki so drugačnih nazorov kakor mi, smatramo pa, da nimajo nobene pravice odklanjati voljo večine nacionalistov v 26 grofijah južne Irske. Plebiscit bi v tej stvari nedvomno pokazal, da sta le Belfast in njegova okolica za ločitev severne Irske od južne.«

De Valera je tudi podrobneje obrazložil, kako bi se po njegovem mnenju povsem v skladu z ustavo rešilo vprašanje končnega zedinjenja obeh dežel. Parlament v Belfastu bi ostal še nadalje in bi imel značaj krajevnega zbora, parlamentu v Dublinu, katerega člane bi volili po proporcionalnem redu, pa bi prepustili vse pravice, ki jih sedaj priznava angleškemu parlamentu v Westminstru.

Pariški kardinal o razmerah v Franciji

Pariz, 28. januarja. o. Pariški nadškof kardinal Verdier je bil pred dvema dnevoma gost v klubu inozemskih časnikarjev in je imel ob tej priliki na zastopnike tujega tiska lep nagovor o njihovem delu, v katerem je povedal več dragocenih misli o sedanjih razmerah v Franciji.

Najprej je prosil zastopnike svetovnega tiska, naj v svojih listih širijo razumevanje za Francijo in za njeno demokratično vladavino. Potem je nadaljeval:

»Mi živimo pod vlado svobode. Večkrat nam kdo očita, da s svojimi notranjimi boji zapravljamo dobršen del svoje življenjske moči. Toda ali ni potrebno, da je nekje na svetu narod, pri katerem pridejo do izraza prav vse sile in moči in se lahko svobodno razvijajo? Iz tega semena morda zdaj poganjajo sadovi, za katere nam bo človeštvo nekoč zelo hvaležno. Ker sem jaz sam rdeč od temena pa do podplatov,« je šaljivo pripomnil visoki cerkveni knez z ozirom na svojo rdečo kardinalsko obleko, »pogosto obiskujem delavske predele po naših velikih mestih, kjer zmerom najdem ogromno zalogo pameti, obzirnosti in požrtvovalnosti. Če se bo nam katoličanom posrečilo, da te ljudi prepričamo, da jim duhovne dobrine, ki smo jih podedovali, lahko zelo koristijo, bomo izpolnili izredno lepo in dobro delo.«

Kardinalov nagovor je žel burno pohvalo vseh navzočih francoskih in tujih zastopnikov.

Smrt mladega fanta pod vlakom

Kranj, 28. januarja.

Na železniških tračnicah pri Drulovki v bližini Kranja je železniški čuvaj danes zjutraj našel truplo mladega moškega. Obvestil je takoj železniško postajo, odtod pa so poklicali orožnike, ki so se hitro podali na kraj strašnega dogodka. Našli so tam že otrplo truplo 22 letnega fanta. Vlak mu je bil glavo čisto odrezal od trupa. Kdo je ta fant, še niso mogli ugotoviti, ker ni imel pri sebi prav nobenih izkazil, pozna ga pa tudi nihče, čeprav se jih je okrog mrtveca zbralo precej. Oblečen je v sivo obleko in temnorjav plašč, na katerem ima všiti črki P. F. V obleki so našli manjšo vsoto denarja. Ni pa bilo nikjer nobenega obvestila ali pisma, iz katerega bi se morda dalo sklepati, kaj je mladega fanta pripravilo do tega, da je obupal nad življenjem — če gre tu za samomor. Malo pa je verjetno, da bi bilo kaj drugega. Najbrž se je vlegel na tračnice že sinoči okoli pol 10, preden je privozil brzovlak. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Stražišče.

Novo palačo za nemško propagandno ministrstvo so dogradili te dni. Uradi se bodo preselili vanjo 1. julija.

Priprave za bolgarske volitve

Sofija, 28. jan. Bolgarski notranji minister Nikolajev je poklical na skupno konferenco vse oblastne ravnatelje. Ta konferenca je včeraj trajala ves dan. Notranji minister je ravnateljem dal točna navodila, kako je treba postopati pri volivnem boju.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —2, oblačno, mirno, zahodnik, 65 cm pršiča na 80 cm podlage.

Kranjska gora: —3, zračni pritisk se veča, oblačno, mirno, 4— cm pršiča na 40 cm podlage, sankališče in drsališče uporabljivo.

Vršič: 70 cm pršiča na 110 cm podlage.

Dovje-Mojstrana: —1, oblačno, mirno, 20 cm novega snega na 17 cm podlage.

Komna: —4, oblačno, sever, 30 cm novega suhega snega na 180 cm podlage.

Krvavec: —5, sneži, 30 cm novega suhega snega na 100 cm podlage.

Velika Planina: —5, 25 cm novega suhega snega na 120 cm podlage.

Polževo: 0, zračni pritisk se manjša, mirno, 7 cm novega snega na 10 cm podlage.

Križ na Jesenicah: +1, zračni pritisk pada, oblačno, mirno, 35 do 40 cm novega snega.

Vesti 28. januarja

Do hudih spopadov med komunisti in pristaši francoske socialne stranke je prišlo v bojnem pristanišču Brestu. V pretepu so ranili podprefekta in policijskega komisarja.

60 angleških bojnih ladij je zdaj zbranih v Gibraltarju in bodo prihodnji teden odplule na velike vaje.

Na seji nemškega državnega zbora, ki ga bodo sklicali 30. januarja ob petletnici Hitlerjevega nastopa, bo Hitler govoril tudi o nemških zahtevah glede kolonij.

Ameriški izvoz je bil v letu 1937 za 261 milijonov višji od uvoza, kar priča, kakšen dobiček je imela ameriška trgovina. Ta ogromni presežek gre predvsem na račun prodajanja orožja v Španijo in na Kitajsko.

Ob svečanostih za 150 letnico avstralske države so pri Sidneyu na prostem priredili zgodovinsko igro o razvoju Avstralije. Gledalo je to predstavo nad milijon ljudi.

Francija bo baje odpovedala politično in vojaško pogodbo s Sovjetsko Rusijo, ker jo k temu sili sedanji položaj in ker je zaradi te pogodbe izgubila večino svojih bivših zaveznikov, predvsem v Srednji Evropi in na Balkanu.

16.000 letal bo imela sovjetska vojska l. 1938, kakor napovedujejo sovjetski listi. Ta letala izdeluje 15 velikih tovarn, ki delajo noč in dan.

Zakon za prehrano Anglije v vojni pripravlja angleško obrambno ministrstvo. Po tem zakonu bodo ustanovil: poseben prehranjevalni odbor, ki bo v vsem sodelova! z obrambnim ministrstvom.

Prijateljsko zvezo s Turčijo bi rada sklenila Francija in si bo zato prizadevala, da spravi s poti spor zaradi turške manjšine v francoski Siriji.

Poraba električnega toka v ČSR se je v 18 letih potrojila. 67% češkoslovaškega prebivalstva rabi za razsvetljavo in za pogon strojev samo elektriko

Skupno prodajo tobaka bodo organizirale Grčija, Bolgarija in Turčija, ki pridelujejo tako zvani vzhodnjaški tobak. Za to so sklicale v Carigrad posebno sejo, na kateri so se posvetovale o tem.

Odbor svetovne judovske zveze je poslal tajništvu Zveze narodov še eno spomenico o preganjanju Judov. S to spomenico izpopolnjuje prvo pritožbo, ki se nanaša v glavnem na Romunijo.

Češka republikanska stranka je včeraj slavila 60 letnico svojega najuglednejšega člana, ministrskega predsednika dr. Hodže.

Najstarejši mož v Turčiji in najbrž tudi na svetu je neki Hasan v vasi Adririmu blizu Carigrada, ki je star 140 let.

Vse judovske advokate, ki so postali člani odvetniških zbornic po letu 1918, bodo te dni izključile odvetniške zbornice po vseh romunskih mestih.

Zakonski načrt za pretrganje vseh zvez med Japonsko in Združenimi državami, dokler traja vojna na Daljnem vzhodu, je poslal ameriški zbornici poslanec Ricker.

30 tovornih in štiri rešilne avtomobile za rdečo Španijo bo jutri poslala francoska komunistična stranka iz Pariza Tovorni avtomobili vozijo baje »živila«.

Tri skrivne komunistične tiskarne je odkrila bolgarska policija zadnje dni. V njih je dobila precej orožja in propagandnih letakov. Vse ljudi, katere so prijeli, so izročili sodišču.

Za namestnika poveljnika italijanske fašistovske mladinske organizacije je vodstvo stranke imenovalo Bruna Mussolinija v priznanje za njegove letalske zasluge.

Za svojega dobrotnika so proglasili grški časnikarji ministrskega predsednika Metaxasa, ker si je pridobil veliko zaslug za njihov stan.

Devet ljudi je bilo ubitih in 36 ranjenih ob veliki eksploziji v holandski orožarni pri Ranbangu na otoku Javi.

Za tri milijone funtov šterlingov (750 milijonov din) zlata in dragocenosti so zaradi nevarnosti na Vzhodu poslali angleški državljani iz Singapore v London na varno.

Snežni vihar z gromom in strelo je divjal nad Parizom in sicer tako hudo, da so ustavili ves promet.

Most nad niagarskimi slapovi je bil te dni v nevarnosti, da se zaradi ledenega pritiska podere. Zaradi južnega vetra, ki je nastopil, pa je nevarnost minila.

Nemci ne bodo mogli letos na Himalajo, ker je kašmirska vlada, ki je odvisna seveda od Anglije, prepovedala njihovi odpravi pot čez svoje ozemlje s pretvezo, da dovoli letno samo eni odpravi naskočiti Himalajo. Letos so dovoljenje dobili neki Amerikanci.

Voditelj Nemcev v inozemstvu Bohle je po petdnevnem bivanju zapustil Budimpešto. Listom je dal obsežno izjavo, v kateri prikriva in olepšuje namene, ki jih imajo organizacije Nemcev v tujini.

Več sto mehikanskih rudnikov je moralo ustaviti delo zaradi stavke v elektrarnah. Ustaviti so morali tudi vse vetrilne in čistilne naprave ter se boje, da bo prišlo zaradi tega do hudih eksplozij zemeljskih plinov, ki jih ne morejo odvajati na površje, ker ni toka za stroje.

Najvišji most na svetu bo novi most v Hamburgu čez Labo, ki bo visok 177 m. Imel bo dve nadstropji, zgornje za železnico, spodnje za avtomobile. Pod njim bodo lahko pluli največji čezmorski parniki.

Veliko delavnico za ponarejanje potnih listov je po večtedenski preiskavi odkrila pariška policija. Potne liste so izdelovali za prostovoljce, ki so odhajali v Španijo.

Hud pretep je bil v belgijski zbornici po govoru bivšega prometnega ministra Jasparija, ki se je zagovarjal na očitke rexistov, da je kot minister dajal dovoljenja za pošiljatev orožja v rdečo Španijo. Med prerekanjem je bivši minister udaril nekega rexistovskega poslanca po glavi, nakar se je začel splošen pretep, v katerega so po svoji dolžnosti posegli tudi apostoli svetovne revolucije in pretepa, komunisti. Predsednik je moral poklicati policijo na pomoč.

Kakšen bo letošnji Mariborski teden

Maribor, 27. januarja.

Včeraj se je vršila v posvetovalnici mariborskega mestnega magistrata anketa, katero je sklicalo vodstvo Mariborskega tedna. Namen tega posvetovanja, katerega so se udeležili predstavniki mariborskega javnega življenja, med njimi šef policije dr. Trstenjak, zastopnik mestnega župana ravnatelj magistratnih uradov Rodošek in okrajni podnačelnik dr. Modrijan, je bila ugotovitev obsega in glavnih obrisov letošnjega VII. Mariborskega tedna. Anketo je vodil predsednik zadruge MT dr. Lipold, ki je uvodoma omenjal, da bo treba letošnjemu Mariborskemu tednu dati poseben pečat, ker bo tvoril okvir proslavam 20 letnice osvoboditve Maribora. Na iniciativo mariborskega župana dr. Juvana se je vršil že prvi tozadevni sestanek, na katerem je bil izvoljen ožji odbor. Ta odbor je imel včeraj svojo sejo ter je sklenil, da bo mestna občina pod svojim pokroviteljstvom priredila javne manifestacije za proslavo 20 letnice osvobojenja ter bo prikazala naš narodni razvoj in socialni napredek v tem razdobju, dočim naj bi Mariborski teden pokazal gospodarski razvoj Maribora in zaledja. V splošnem pa bi se tudi letošnji Mariborski teden gibal v istem obsegu kakor se je lanski. Izprememba naj bi se edino izvršila z veseličnim prostorom, ki naj bi se nekoliko popestril in prestavil drugam, da ne bi bil vedno enakoličen.

Od zastopnikov društev in organizacij je izjavila v imenu Ženskega društva ga. Ašičeva, da pripravlja Žensko društvo za letošnji Mariborski teden veliko razstavo reprezentativnih jugoslovanskih noš, posebej še slovenskih noš. Trgovec Črepinko je dejal, da bo mariborsko čebelarsko društvo proslavilo svojo 20 letnico z jubilejno razstavo v posebnem paviljonu. Za obrtnike je izjavil g. Novak, da bo njihova organizacija uredila obrtniško razstavo v povečanem obsegu, obenem pa bo organizirala zborovanje obrtnikov iz vse Slovenije. Kavarnar g. Klešič je poudaril v imenu Združenja gostinske obrti, da pripravljajo za Mariborski teden posebno razstavo vseh jugoslovanskih pivovaren pod devizo »pivo kot ljudska hrana«. V omejenem obsegu, kolikor pač to dopušča poletni čas, pa bodo organizirali tudi kuharsko razstavo. Za Aeroklub je izjavil predsednik ravnatelj Krejči, da se bo priredil v Mariboru velik letalski miting. Strelske družine prirede po izjavi učitelja g. Mohorja veliko okrožno strelsko tekmo. Ravnatelj gozdarske šole inž. Zirnfeld je povedal, da bo šola sodelovala pri vseh v njeno stroko spadajočih razstavnih delih. Za rejce malih živali pa je podal izjavo g. König, da bodo letošnjo razstavo organizirali v veliko večjem stilu, kakor so bile dosedanje. Nazadnje je še izjavil predsednik dr. Lipold, da so že mariborski industrijci sklenili, da se udeleže letošnjih razstav Mariborskega tedna s svojimi proizvodi v reprezentativni obliki in ravno tako so obljubili svoje sodelovanje tudi mariborski trgovci.

Puccinijeva opera
Največji glasbeni film vseh časov
Car bohemov
Boheme z Marto Eggerth in Janom Kiepuro
Ta prekrasni velefilm boste videli od jutri naprej v kinu Unionu

Zopet eden od „vzornih" občinskih funkcijonarev

Maribor, 27. januarja.

Pred okrožnim sodiščem se je zagovarjal danes 40 letni posestnik Jurij Metaln iz Smerečnega v Šmartnu na Pohorju, ki je bil od leta 1932 do 1936 član občinske uprave v Šmartnu na Pohorju, in sicer je vršil funkcijo blagajnika. Ob priliki revizije občinskega poslovanja od strani banske uprave pa se je odkril primanjkljaj v blagajni od 777.50 din. Ta znesek je dobila občina nakazan leta 1934 na račun trošarine, ni pa bil nikjer v občinskih knjigah vpisan, dasi ga je blagajnik na pošti dvignil. Obtožnica očita Metalnu, da si je ta znesek prisvojil v svojo korist. Osumljenec je pred sodnikom priznal, da je omenjeni znesek res prejel in da ga ni zapisal v blagajniško in poštno knjigo, zagovarja pa se, da je bila tedaj občinska uprava sploh v največjem neredu in da sam ne ve, kam je dal denar. Za sodišče pa je bil tak zagovor premalo, pa so mu prisodili 1 mesec dni nepogojnega zapora. Obtoženca je zagovarjal mariborski odvetnik dr. Lipold, ki je v svojem zagovoru skušal predstaviti obtoženca kot žrtev političnega preganjanja. Pa tudi s takimi argumenti ni zagovornik uspel, ker je bil merodajen pač manjkajoči znesek ne pa politika.

Obsodbe pred okrožnim sodiščem

Ljubljana, 28. januarja.

V sredo dopoldne je bilo pred okrožnim sodiščem več razprav. Mali senat je obravnaval več tatvin. Tako se je moral zagovarjati 30 letni Stanko Zupanc iz Komende, zidar brez stalnega bivališča, da je 14. novembra lani vzel v Kranju Jožefu Šternu kolo, enako je ukradel kolo Kotniku Alojzu v Zg. Berniku. Glede prve tatvine kolesa je Zupanc tajil, da bi kolo vzel, glede drugega kolesa pa je Zupanc trdil, da ga je našel ob cesti v Zg. Brniku. Ker je bila ob kolesu tudi legitimacija na ime Gašperlin, je moral Zupanc vedeti, da je v bližini lastnik. Sodišče je smatralo njegovo najdbo kolesa za tatvino, ker si je Zupanc kolo protipostavno pridržal in ga ni vrnil oziroma ni poiskal lastnika kolesa. Ker je bil že večkrat kaznovan — samo v zadnjih petih letih je bil petkrat v zaporih — mu je mali senat odmeril kazen 6 mesecev strogega zapora in izgubo častnih pravic za dve leti. Zupanc je skušal kazni ugovarjati, češ da je omenjeni Gašperlin, čigar legitimacija je bila ob kolesu, že pet let v grobu, in da gre samo za najdbo kolesa, vendar pa je kazen sprejel in jo takoj nastopil.

Zaradi tatvine sta bila obsojena tudi Franc Kopitar in Franc Lorger. Kopitar je star 38 let, mizarski pomočnik iz Mengša, stanujoč v Ljubljani na Aljaževi cesti, bil je že večkrat kaznovan. Enako usodo ima tudi Franc Lorger, 33 letni delavec z Dola pri Šmarju pri Jelšah. Je brez stalnega bivališča, a ima ženo in dva otroka. Čeprav ni ločen, že dve leti ni bil pri ženi, ki živi v Logatcu. Lorger pravi, da zato ni bil, ker gre po svetu za zaslužkom. Oba sta bila obtožena, da sta v začetku decembra vzela iz nezaklenjene šupe Židana dve kolesi kosilnega stroja. Kopitar je čakal na ulici z vozičkom, Lorger pa je s kosilnega stroja vzel eno kolo. Zagovarjal se je, da je vzel s kosilnega stroja samo eno kolo in ga za liter vina prodal Kopitarju, čeprav je bilo kolo med brati vredno 300 dinarjev. Po pričah se je sodišče prepričalo, da sta onadva vzela obe kolesi s kosilnega stroja in ju obsodilo vsakega na 6 mesecev strogega zapora.

Kosirnik Ivan je 43 letni pleskar in sedlar iz Ljubljane, Gasilska cesta. Obtožen je bil, da je 9. decembra lani vlomil v stanovanje Brožič Jožefe in vzel Angeli Lunder žensko zapestno uro, vredno 60 din. Kosirnik se je zagovarjal, da ni vzel ure iz zaklenjene omare, temveč iz nezaklenjene in da ne gre za vlom. Brožič Angela pa je potrdila, da je bila omara zaklenjena. Kosirnik je bil zato obsojen zaradi vloma po § 316 na eno leto robije in na izgubo častnih pravic za dobo 4 let.

Pokojninski zavodi v Belgradu, Zagrebu in Sarajevu se bodo vendarle ustanovili. Odločeno je dalje, da bo ljubljanski zavod obdržal vse tisto področje kaor ga je imel dosedaj, to je, Slovenijo z Dalmacijo. Zagrebški zavod bo dobil ozemlje savske banovine in najbrž tudi ozemlje vrbaske banovine. Belgrad bo dobil najmočnejši zavod, ker bo bsegal vso Srbijo in Vojvodino. Najmanj zavarovancev pa bo imel sarajevski pokojninski zavod, največ 4000. Ti osrednji zavodi pa bodo dprli v posameznih večjih mestih na svojem področju poslovalnice.

Ali ste že poravnali naročnino?

Slov. Konjice

Najstarejši hrast podrt. Na Prežigalu so te dni podrli najstarejši in največji hrast. V višini poldrugega metra je meril 5 metrov. Daleč naokrog je veljal za posebno prirodno čudo.

Preseljevanje delovnih rodbin. Kakor hitro je mrzlo zimsko vreme nekoliko popustilo, so se že pričeli seliti nekateri viničarji. Druga stanovanja najamejo vedno bolj v bližini, da bodo poleti bližje stalnemu zaslužku, zaradi katerega jih je toliko pribežalo iz drugih vasi. Čeprav so poljska in vinogradniška dela slabše plačana (7 do 10 din), je torej delavcev dovolj.

Vlak povozil konja, strl voz, voznik pa se je komaj rešil

G. Radgona, 27. januarja.

V sredo 26. januarja t. l. se je pripetila na križišču železniške proge in banovinske ceste na progi Gornja Radgona-Slatina Radenci nesreča, pri kateri je ubilo konja, polomilo voz in skoraj bi padla človeška žrtev.

Posestnik Kokol Franc iz Zgor. Gajsterja, Sv. Jurij v Slov. goricah, je vozil v sredo v Prekmurje na prodaj male prašiče. Ko je prašiče prodal, se je precej pozno vračal s praznim vozom proti domu. Tako je prispel Kokol ob 18.15 tik do križišča banovinske ceste z železniško progo pri Gornji Radgoni. Isti hip, ko je konj stopil na železniško progo, je privozil izza bližnjega ovinka večerni vlak iz Gornje Radgone, ki vozi proti Ljutomeru. Kokol je zapazil nevarnost zadnji hip, ko je z bliskovito naglico skočil z voza. Ta hip je lokomotiva že zagrabila konja in ga vlekla po progi 130 m. Pri tem je konja strahovito razmesarilo. Voz je popolnoma razbila in razmetal po progi. Vlakovodja je pretečo nevarnost takoj zapazil in potegnil za zavoro, ker je bil vlak v polnem diru, ga ni iblo mogoče pravočasno ustaviti. Kokol je pri tem strašnem karambolu padel v nezavest. Šele po dolgem času se je prebudil. Posestnik trpi pri tem škode nad 5000 din, sam pa je lažje poškodovan zaradi naglega skoka iz voza.

Na tem križišču bi bilo potrebno, da se napravi nadvoz, kar je tudi ugotovila komisija, ki je bila na tem mestu pred 14 dnevi. Na tem mestu je bilo že več nesreč. Lani spomladi je vlak povozil do smrti berača. Apeliramo na oblast, da uredi potrebno, da se bodo preprečile nadaljnje nesreče na tem nevarnem mestu.

Tragična smrt hlapca

Ljubljana, 28. januarja.

Včeraj se je v Trbovljah pripetila huda nezgoda, ki je terjala smrt mladega hlapca, 19 letnega Franca Povšeta iz Trbovelj. Povše je na poledeneli cesti spodrsnil in padel po nesrečnem naključju pod kolo voza. Voz, ki je bil težko naložen, mu je šel čez prsa in mu prizadejal tako hude notranje poškodbe, da je Povše obležal nezavesten. Z večernim vlakom ob 18.10 so Povšeta prepeljali v Ljubljano, kjer ga je na postaji že čakal reševalni avto.

Hudo poškodovani Povše pa je že med vožnjo od notranje izkrvavitve izdihnil. Zato ga je reševalni avto zapeljal v Mestni dom, kamor je prišla mestna komisija, ki je ugotovila smrt Povšeta in odredila njegov prevoz v mrtvašnico k sv. Krištofu. Franc Povše je služil pri posestniku Josipu Hauku v Lokah 78 v Trbovljah in je njegova tragična smrt vzbudila med občinstvom globoko sočutje.

Triperesna deteljica - odtrgana pred celjskim sodiščem

Že 15 krat kaznovani specialist za kurje tatvine

Celje, 28. januarja.

Pred celjskim sodiščem so se zagovarjali štirje, ki so bili obtoženi tatvine ali vloma. Ob osmih se je pričela razprava proti 51 letnemu mesarskemu pomočniku brez stalnega bivališča Lipcu Francu, ki se je že od leta 1934 skoraj vedno bavil s kurjo tatvino in je v pravem pomenu specialist za kurje tatvine. Meseca decembra 1936 je ukradel v Blanci pri Sevnici 6 kokoši Pavlič Tereziji in sicer je vlomil v zaklenjeni hlev. Obdolženec je tatvino vseskozi zanikal, vendar pa po podatkih poizvedb ne more biti dvoma o njegovem stalnem tatinskem poklicu. Že leta 1937 je meseca avgusta bil obsojen v Ljubljani, ker je v dveh primerih v Moravčah kradel kure. Od leta 1934 pa do danes je skoraj vsako leto presedel v zaporih letno po 10 mesecev. Ako bi obdolženec hotel resno prijeti za delo, bi kot mesarski pomočnik prav gotovo dobil kje zaposlitev. On pa si je zbral rajši lahek način preživljanja in začel krasti. Sodišče je obsodilo Lipca že zaradi 15 težkih predkazni, ki jih je po največ presedel v zaporih zaradi tatvine, na 6 mesecev strogega zapora, na dve leti izgube častnih pravic in po odsluženi kazni na 1 leto prisilne delavnice. Sodišče je upoštevalo, da ima obdolženec družino, vendar pa ga je moralo obsoditi zaradi delomržnosti in nevarnosti za javnost v prisilno delavnico.

„Prismuknjeni" Krajcer ukradel sod

Kot drugi obtoženec se je zagovarjal 35 letni delavec Krajcer Andrej. V Gornjem Doliču je ukradel pri svoje sosedu sod v vrednosti 500 din. Zadevo so kmalu zvedeli orožniki, ki so aretirali Krajcerja Andreja, ki pa je že med tem ko je zvedel, da je tatvina pojasnjena, zvalil sod v koprive v bližino sosedove hiše. Posebno interesantno je bilo, ko je Krajcer priznal, da je malo prismuknjen, saj ga je morala pripeljati neka ženska v Celje, ker baje še ni bil v Celju kljub temu, da mu je notranjščina celjskih okrožnih zaporov prav dobro poznana. Bil je tudi že v prisilni delavnici Sodišče ga je obsodilo na 4 mesece strogega zapora in na izgubo častnih državljanskih pravic za 5 let. Krajcer se je vrnil domov, obljubil pa je, da se bo tekom enega tedna sam prijavil okrožnemu sodišču s pripombo, da pride v Celje sam brez spremstva.

Ob 10 se je pričela razprava proti 39 letnemu lesnemu manipulantu Lesjaku Mihi iz Spod. Razgorja pri Slovenjem gradcu. Lesjak Miha je posebno pa se je izkazal v Vrheh pri Slovenjem gradcu, kjer je 21. decembra vlomil skozi streho v zaprto hišo, vlomil v omaro in odnesel 6000 dinarjev, nekaj perila in britev. Seveda je danes pred sodiščem tudi to strogo zanikal. Izdalo pa ga je pismo, ki ga je pisal 25. decembra iz zaporov nekemu Vrhovniku, kateremu je obljubil 2000 din, če mu pomaga iz zaporov in priča pred sodiščem, da ga je videl istega dne v Šoštanju. V pismu je bodril svojega tovariša, da naj pač korajžno izpove pred sodiščem, ker ne bo po krivem prisegel, ker je njegova tatvina le majhna. Lesjak Miha je bil že 12-krat predkaznovan zaradi tatvin in je tudi pismo o njegovem glasu zelo slabo. Sodišče ga je obsodilo na 14 mesecev robije, na tri leta izgube častnih državljanskih pravic in na 500 din povprečnine.

posebne vrste lesni manipulant

Hodil je po deželi od hiše do hiše, kupoval orehov les, če pa ni bilo lastnikov hiš doma, je vlomil in odnesel denar ali kar mu je prišlo pod roko tudi brez kupčije. V vsem svojem zagovoru je vztrajno zanikal krivdo, državni tožilec pa ga je že ob vstopu v dvorano pozdravil, da se prav dobro poznata in da sta imela že večkrat opraviti pred sodiščem. Lesjak Miha je delal prav dobre kupčije in je celo dobavljal les številnim lesnim trgovcem i v Sloveniji i na Hrvatskem. 26. junija t. l. je hotel vlomiti v Vrhih pri posestniku Lazniku, kjer so ga pa pregnali. Kljub temu, da je Lesjak prav dobro zaslužil, mu ni, kakor je danes sam pred sodiščem izrazil, nikoli preostajalo denarja. Neka natakarica v Šoštanju mu je morala celo zarubiti hlače in telovnik. V neki bajti v Marenbergu, kjer je mešetaril z živino, ki jo je prodajal, kakor je danes sam povedal pred sodiščem, tihotapcem, je obiskal Vodušek Antonijo, vdrl v zaklenjeno bajto in odnesel 120 din. Prav po-

KINO SLOGA Telef. 27-30
BAL V METROPOLU
Odličen družabni film z najboljšimi filmskimi umetniki: Viktorija v. Balasko, Heinz v. Cleve. Divna glasba, globoka vsebina in mnogo srčne kulture!
Predstave ob 16., 19. in 21·15 uri

Sneg smo spet dobili

Ljubljana, 27. januarja.

Po hudem mrazu okrog Novega leta smo imeli v Ljubljani še precej lepo vreme. Mraza ni bilo in tudi ne padavin. Kakor da bi bilo v zvezi z nenavadnim nebesnim pojavom pa je začel v sredo zvečer po malem naletavati dež, med katerim so bile bele snežinke in vse je kazalo, da bomo dobili spet sneg v mestu. Po prizadevanju občinske uprave, ki je dala očistiti ulice prejšnjega snega, smo imeli vtisk, da tudi drugod ni snega, vendar pa je precej snega na Gorenjskem, kamor so smučarji pridno zahajali.

Po tlaku je od preje ostalo še nekoliko poledice, ko pa je v sredo zvečer začelo deževati, se je tudi ta poledica kmalu začela tajati in smo dobili pravo ljubljansko brozgo.

Snega je zapalo ravno toliko, da imajo hišni posestniki spet delo in morajo pred svojimi hišami počistiti hodnike. Sicer pa smo še v zimi in malo snega brez dvoma ne bo škodovalo. Hudega mraza pa brržčas ne bo več.

Ali bo Bat'a gradil?

Ljubljana, 27. januarja.

Zdaj, ko je bilo nekaj lepih dni, je delo na stavbah spet oživelo Obe veliki stavbi, tako Mayerjeva na Marijinem trgu, kakor visoka stavba hotela »Slon« sta že dograjeni do vrha. Potrebna so še dela v notranjosti, vendar zaradi vremena ni mogoče začeti večjih del. Tudi za visoko palačo banke »Slavijec« ob Gajevi ulici so že izkopani temelji. Tako bi se za letos obetale kar tri nove velike stavbe v središču mesta.

Posebno zanimanje pa vzbuja vprašanje, kaj bo z gradnjo velike palače tvrdke Bat'a na oglu Šelenburgove ulice in Aleksandrove ceste. Brez dvoma bi z novo palačo središče mesta ogromno pridobilo. Gre pa za nesporazum med mestno občino in tvrdko Bat'o, ki hoče v novi palači urediti veliko moderno kavarno, mestna občina ljubljanska pa tega ne dovoli. Da je Bat'a resno mislil na gradnjo nove palače, priča že to, da je vsem strankam odpovedano za 1. februar in bi bila sedanja palača po izpraznitvi primerna že kar za podiranje. Z deli bi začeli najprej z dvoriščne strani, tako da bi ostala stran nasproti Šelenburgovi ulici nedotaknjena.

Bat'a baje nove stavbe ne bo začel graditi, če mestna občina ne dovoli kavarne in bo prejkone pustil, da zapade kavcija 300.000 din, če letos ne začne z gradnjo. Na drugi strani pa se odpira za mestno občino vprašanje, koliko koristi bi prinesla mestu gradnja nove velike palače.

Pri gradnji bi ogromno zaslužila mestna občina na trošarini, delavci, ki bi palačo gradili, predvsem pa naša stavbna, tesarska in zidarska podjetja. Že sama surova stavba bi dala mnogo zaslužka. Ogrodje samo bo obsegalo devet etaž in bo od teh ena pod zemljo. Temelji stavbe bodo izkopani do 7 in pol metra globoko pod sedanjim dvoriščem. Pri betoniranju pa se bodo uporabili električni vibratorji za stebre, nosilce in stropne plošče, da se na najnovejši način doseže najboljša trdnost betona.

Za gradnjo bo potrebnih 30.000 delovnih dni, tako da bo tvrdka plačala samih mezd 1 milijon dvesto tisoč dinarjev. Za odvoz zemlje iz izkopa, za dovoz proda za nasipe, za dovoz gramoza in peska za železobeton pa bo potrebnih nič manj kot 8550 dvovprežnih voz, za novo stavbo pa bo potrebnega lesa 37 vagonov, cementa 86 vagonov in železa 24 vagonov.

Danes neprekliceno poslednjič! Ne zamudite!
Kirchfeldski župnik
Predstave ob 16., 19.15. in 21.15. uri
Zadnja prilika, da si ogledate to lepo filmsko delo!
8. in zadnji dan na sporedu.
KINO UNION Telefon 22-21

„Nemški zdravstveni praktiki" pri nas ne smejo zdraviti

Maribor, 27. januarja.

Hitlerizem je prinesel Nemcem tudi neko vrsto »ljudskih zdravnikov«, ki zdravijo po raznih naravnih metodah, največ z zelišči in vodo, ne da bi bili absolvirali medicino na vseučilišču. V Nemčiji so ustanovili tudi že neke vrste »ljudsko visoko šolo za take zdravnike. Pri nas jih seveda smatramo za navadne mazače, o čemer se je uveril tudi 58 letni Kurt Mäding iz Leipziga, katerega je usoda po kdo ve kakih udarcih zanesla v naš obmejni Dravograd, kjer se je nastanil dne 17. junija lanskega leta v gostilni Altkind.

Kmalu se je lotil zdravniške »prakse« kot »nemški državni zdravstveni praktik«. Sam navaja, da je absolviral gimnazijo, nato pa študiral 4 leta na nemškem ljudskem vseučilišču, katere ustanove pa pri nas ne poznamo. Svoje znanje pa si je izpopolnil tudi kot samouk. V Nemčiji so mu tudi izdali listine z izpričevalom, da je »naravni zdravnik«. Ta kvalifikacija pa seveda v naši državi ni priznana, saj imamo pravih zdravnikov dovolj ter ga ne usposablja za zdravljenje bolnikov.

Kljub temu, da je Mäding za naše predpise vedel, pa se je lotil zdravljenja ter je kmalu imel v Dravogradu cvetočo prakso. Zdravil pa ni samo bolnikov, ki so prihajali osebno k njemu, temveč je znal zdraviti tudi »na daljavo« s pomočjo pisem. Bil je v pisemskih zvezah celo s pacijenti v Ameriki. Ko so mu naše oblasti stopile na prste, se je izgovarjal, da zdravi samo inozemce, kar pa tudi ni pri nas dovoljeno. Poleg tega pa je dokazano, da je zdravil tudi naše državljane. Njegove ordinacije pa nikakor niso bile poceni. Tako je nekemu Jakobu Juriču zaračunal pregled 40 din, za obliž pa mu je moral še dati 80 din. Mariji Hinterman, ki je prišla k njemu iz Avstrije, pa je zaračunal za obliže in preiskavo 12 šilingov.

Mäding je bil obsojen na 900 din globe ali 15 dni zapora brezpogojno.

Zločinov je vedno več

Številke okrožnega sodišča mnogo povedo

Ljubljana, 28. januarja.

»Slovenski dom« je že poročal o tem, da je zadnja leta število kaznjencev precej naraslo. Pri raziskovanju tega pojava ni treba segati preglobоko v kakšna področja nove zgolj moralne pokvarjenosti današnje družbe. Kriza, ki smo jo navidezno prestali, je vsekala globoke rane v našo družbo, zlasti pa so jo občutili naši kmetje in mali ljudje kot obrtniki. Zato ni čuda, da so ljudje v tem boju za obstanek segli po zadnjem. Sila kola lomi, pravi narodni pregovor. Viden je zlasti precejšen porast tatvin. Primerjati je treba samo podatke o številu javnih razprav pred okrožnim sodiščem v Ljubljani v zadnjih dveh letih, pa vidimo, da je zločinstvo pri nas zelo naraslo.

Medtem ko je bilo leta 1936 javnih obtožb pred okrožnim sodiščem 1479, zasebnih pa 65, je to število v letu 1937 naraslo tako, da je bilo javnih obtožb lani 1748, zasebnih pa 51. Tudi razprav pred okrožnim sodiščem je bilo lani skoraj za 200 več kot predlanskim. Leta 1936 jih je bilo 599, lani pa že 781. Od teh je bilo pred senatom lani 588 razprav, pred sodnikom poedincem pa 406, v primeru z letom 1936, ko je bilo pred senatom 486 razprav, pred poedincem pa 360. Tudi število oseb v preiskovalnem zaporu se je povišalo. Lani je bilo preiskovancev 906, predlanskim pa 874, v primeri s tem pa je bilo več tudi obsodb. Lani je bilo vseh obsodb na področju okrožnega sodišča 767, predlanskim 670. Obtožnic je bilo lani vseh 818, predlanskim 691.

Prizivno sodišče je lani prejelo 118 pritožb in 702 priziva. Rešilo pa jih je tako, da je 436 sodb okrožnega sodišča potrdilo, 77 sodb je razveljavilo, v 132 primerih pa je sodbo spremenilo.

V mali meri je naraslo zločinstvo tudi med mladoletno mladino. Leta 1936 je bilo med mladino 34 primerov zločinstev, lani 40.

Iz navedenega je jasno razvidno, da delo na okrožnem oddelku zadnja leta zelo narašča. Zlasti pa nam gornji podatki razkrivajo podobo današnjega časa, nad katero bi se mogli naši družboslovci zamisliti.

Od tu in tam

Župan v Samoboru pri Zagrebu je odstopil. Z zadevo bi se javnost ne pečala, če ne bi župan Milutin Juršič pred tednom imel nekega govora, v katerem je izrazil nekaj svojih pomislekov k pretiranemu favoriziranju kmetstva na račun meščanstva. Govor je imel čuden odmev v zvezi s polemikami, ki jih je sprožila knjiga zagrebškega univerzitetnega profesorja dr. Kriškoviča. To knjigo je napadel sam dr. Maček, ki se je zavzel za nekako »seljačko državo« nasproti pisatelju knjige, ki je povedal nekaj besed v zagovor meščanstva. Somborski župan je bil klican v Zagreb na odgovor k dr. Mačku, kjer se je pa zadeva uredila v obojestransko zadovoljstvo. Na prvi naslednji občinski seji je župan z vsem odborom javno naglasil, da se podreja strankini disciplini in voditelju dr. Mačku. Zato je njegova ostavka na županski položaj prišla povsem nepričakovano. Večina odbornikov, ki so preje držali z županom, pa ni odstopila prav zaradi strankine discipline.

Na pragu cerkve je v vasi Kljevcih pri Sanskem mostu umrl 65 let star Luka Mijatovič. Starec je bil zelo pobožen, saj ni zamudil niti ene službe božje. Vedno pa si je želel, da bi umrl kje v bližini crkve ali pa v cerkvi sami. Luka pa je bil nekak oskrbnik vaške cerkve. Tudi v nedeljo je Luka stregel pri maši. Ko pa je hotel iz cerkve, ga je na cerkvenem pragu zadela kap. Izpolnila se mu je želja, da je umrl zares prav blizu crkve.

Celotna krajevna organizacija b. HSS v vasi Gornja Bebrina pri Slavonskem Brodu je prestopila v JRZ. Za ta korak so se odločili na javnem zborovanju, kjer se je zbralo okrog 140 ljudi. Prestopili so pa zato, ker se jim zdi politika vlade zlasti na gospodarsko socialnem polju daleč bolj učinkovita in plodna, kakor pa politika večnega čakanja, ki jo vodi Zagreb.

Paul Muni

Volkovi so napadli orožniško postajo v bližini Gostivarja. Ko so orožniki že spali, se je priklatila pred hišo tropa 15 volkov, ki so tulili in se zaganjali v vrata. Orožniki so začeli na volkove streljati in jih štiri ustrelili, z njimi vred pa še lisico, ki so jo volkovi preganjali in prignali prav do hiše. Ostali volkovi so se razbežali. Na splošno opažajo v Južni Srbiji, da je letos neverjetno veliko volkov, ki se radi lakote klatijo v neposredni bližini človeških naselij.

Poslanci z liste dr. Mačka, ki so bili izvoljeni na ozemlju savske banovine, so vložili na okrožno sodišče ponovno prošnjo, da jih sodišče vpiše v seznamek za volitve senatorjev. V svoji vlogi pobijajo poslanci razsodbo sodišča, češ da poslanci, ki niso položili v skupščini prisege, nimajo glasovalne pravice. Mačkovi poslanci pravijo, da je prisega v skupščini le predpogoj, da more poslanec govoriti in glasovati v skupščini, sicer pa je za poslanca dovolj, da je bil izvoljen in ga že s tem trenutkom ščiti poslanska imuniteta. Zakaj bi poslance, ki niso položili skupščinske prisege, ne vpisali v volilni seznam, saj so bili novoimenovani banski svetniki vpisani v seznam, čeprav še niso prisegli. Na koncu pravijo poslanci, da sodišče nima pravice ocenjevati poslancev s tališča, ali on dela ali ne in če je položil prisego ali ne. Odlok sodišča pričakuje javnost z velikim zanimanjem.

Lovca, ki je v svoji mladosti kar z roko lovil divje zajce, poznajo v Čičevu pri Trebinju v Dalmaciji. To je danes že 65-letnik Zaim Zubčevič, visok preko dva metra. Mož je še danes navdušen lovec in najboljši strelec v vasi. Ko je bil še mlad, je bil izreden tekač, mnogokrat se mu je posrečilo prijeti divjega zajca kar za rep. Zlasti se je s svojo umetnostjo rad postavil vpričo avstrijskih plemenitašev, ki so pred vojno hodili v bližnja lovišča na zajce.

Spomenike vodji Karadjordju, kralju Petru, kralju Aleksandru, Petru Petroviču Njegošu in Nikoli Pašiču bodo postavili v doglednem času v Belgradu. Občinska uprava je zaradi tega sklenila, odrediti posebno komisijo, ki bo že v naprej odredila mesta, kjer se bodo spomeniki postavili. Župan Ilič je razpisal najprej nekak notranji konkurz, katerega so se udeležili vsi mestni arhitekti in strokovnjaki za regulacije in olepšave mesta. Vsi so postavili svoje predloge in določili kraje za posamezne spomenike. Občina je dobila tako šestnajst načrtov, od katerih pa ni odobrila nobenega. Najprej bodo načrte razstavili javno, da čujejo tudi za mišljenje prebivalstva.

Že dvajset let živi v bližini Cavtata kot samotar Nemec Paul Thil iz Berlina. Mož je bil preje lastnik velikega hotela in kinematografa v Berlinu. Imel je mater in mlado ženo. Nekega dne pa je ugotovil, da ga žena vara. V hišo so se zato naselili nesloga in dnevni prepiri. Konec je vsemu hotela narediti mlada žena, ki je nalila v čašo vina strupa za moža. Toda po nesreči je vino spila njegova mati in umrla. Razočaran je Paul pobral nekaj svojega denarja, imetje izročil svojemu sinu, sam pa jo mahnil v Dalmacijo. Tu si je sezidal kamenito hišico s hlevom, v katerem ima dve kozi in zasadil vinograd. Mož, ki je prej živel v izobilju, je sedaj srečen, čeprav mora ves dan delati in opravljati vsakovrstna dela. Danes je star že petdeset let ter se noče vrniti v domovino, čeprav mu je med tem žena že umrla.

Tudi v mesecu decembru so državni dohodki presegli eno milijardo. Dohodkov je bilo 1021.2 milijona dinarjev, kar pomeni, da se je v blagajne steklo 112.3% od vsote, ki je bila v proračunu predvidena. V prvih devetih mesecih v tekočem proračunu so bili državni dohodki za 702 milijona dinarjev večji, kakor pa so bili predvideni v proračunu. Največji so poviški pri dohodkih od neposrednih davkov, dalje pa še od posrednih, od taks, pa tudi od carine. December je že peti zapovrstni mesec, v katerem so dohodki presegli 1 milijardo.

25,382.507 dinarjev so vrgle carine v dneh od 11. do 20. januarja letos, v istem času lani pa le 23,855.718 dinarjev. V odstotkih izraženo pomeni to povišek 6.40%. Vsega skupaj so dale carine od začetka proračunskega leta pa do 20. januarja 832,797.403 dinarje ali za dobrih 131 milijonov več, kolikor je bilo predvidenega v proračunu. Napram dohodkom v lanskem proračunskem letu so letošnji višji za 28.79%.

Peki so stopili v stavko v mestecu Svilajnac. Vsega je v kraju 16 pekov, ki so si v cenah složni, le eden je delal zgago: prodajal je kilogram kruha po dva in pol dinarja. Čeprav je oblast potrdila cenik in odobrila pekom, da kruh prodajajo po tri dinarje, se zgagar ni dal prepričati. Ker peki niso uspeli, so stopili v stavko in dejali oblastem, da bodo toliko časa stavkali, dokler oblast ne bo prisilila konkurenta, da poviša ceno na tri dinarje.

Kino MATICA Tel. 21-24

Danes nepreklicno zadnjikrat!
TINO ROSSI v veliki ljubavni pesmi
Marinella
Predstave danes ob 16., 19·15. in 21·15. uri

Kako bodo regulirali Glavni trg v Mariboru

Maribor, 27. januarja.

Med javnimi deli, ki se bodo v letošnjem letu v Mariboru vršila, bo eno največjih in najpomembnejših regulacija Glavnega trga. Stalo bo približno 2 milijona dinarjev. Pripravljalna dela za to regulacijo se že vršijo. Popravlja in deloma na novo delajo kanalizacijo, kmalu bodo uredili in na novo položili tudi vodovodne, električne in plinske napeljave, tako da bodo spomladi lahko pričeli z regulacijskimi deli v polnem obsegu. Tudi regulacijski načrti so sedaj že v vseh instancah odobreni, tako da je že mogoče sedaj ustvariti popolno sliko o bodočem izgledu mariborskega Glavnega trga. Tipična je predvsem razdelitev trga

na tri dele,

dočim je obstojal dosedaj iz dveh. Ta razdelitev je bila potrebna zaradi enosmernega prometa. Dosegla se bo s tremi prometnimi otoki, od katerih bo zapadni največji, srednji najmanjši, vzhodni pa bo najbolj pester in zanimiv. Srednji prometni otok, ki bo postavljen v osi dravskega mostu in Gosposke ulice, bo razdeljeval ves promet, ki se razvija proti dravskemu mostu, odnosno od mostu proti zapadu, severu in vzhodu. Ta otok bo imel obliko elipse, površina bo dvignjena nad cestiščem, tlakovan bo z asfaltom, v sredini pa bo imel velik kandelaber, na katerem bo pritrjena električna ura. Zapadni del Glavnega trga bo nekoliko dvignjen ter izravnan. Marijin spomenik

ostane na dosedanjem mestu

dasi je bilo po prvotnem načrtu določeno, da se prestavi na skrajno zapadno konico, s čemer bi se

Luise Rainer

dobil na tem delu trga monumentalen prostor. Prestavitev pa je iz tehničnih razlogov neizvedljiva, ker je spomenik iz peščenca, katerega je močno razjedel zob časa ter bi se pri prestavljanju lahko vse skupaj zrušilo. Spomeniški urad je zahteval jamstvo, da se spomenik pri prestavljanju ne sme poškodovati, tega jamstva pa gradbeni urad ne more podati. Prometni otok na tem delu trga, ki bo imel obliko velikega trikotnika, bo tlakovan s kamnitim tlakom ter ne bo dvignjen nad cestišče. Najbolj zanimiva bo ureditev vzhodnega dela Glavnega trga. Ta je namreč predviden

za avtobusni kolodvor

Zamotano vprašanje tega postajališča in sploh avtobusnega prometa je projektant zelo posrečeno rešil z dolgim peronom, ki bo delil cesto ob južni in vzhodni strani tega dela trga na dva dela. Na obeh straneh perona se bodo ustavljali avtobusi, na vzhodnem delu perona pa bo postavljeno pisarniško poslopje avtobusnega prometa, združeno z modernim avtoservisom z dvema bencinskima črpalkama. Del perona bo pokrit s streho za primer slabega vremena. Avtobusi proge št. 1, ki prihajajo iz smeri od kolodvora, pa bodo stali na severni strani med Vetrinjsko ulico in Divjakovo športno trgovino. Tudi tu bosta dve bencinski črpalki. Prometni otok v sredini trga bo pokrit z betonskim tlakom ter bo določen za parkiranje avtomobilov. V ta namen bo imel s posebno barvo v tlaku označene poševno ležeče prostore za parkiranje, tako da bodo avtomobili lahko z njih brez obračanja naravnost zavozili v smeri vožnje na cesto.

Prirodoslovno društvo v Ljubljani bo imelo svoj redni občni zbor dne 31. januarja t. l. ob 18 v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi z običajnim dnevnim redom. Po točki 5 društvenih pravil prosimo člane, da predlože predloge upravnemu odboru vsaj pet dni prej. — Odbor.

Putnik v Ljubljani (biljetarnica) se s 1. februarjem preseli iz Gajeve ulice začasno na Tyrševo cesto 5. Številka telefona 24—72 ostane neizpremenjena.

Dobra zemlja

Tatvina v veletrgovini Stermecki pojasnjena

Tatova izročena sodišču

Celje, 27. januarja.

O tatvini, ki je bila izvršena od sobote na nedeljo med 8. in 10. januarjem v veletrgovini Stermecki, smo zadnjič poročali, da je policija ukrenila potrebne korake, da bi dobila pravega storilca. Po raznih okolnostih je prišla na pravo sled kljub temu, da je bil način tatvine zelo prekanjen. V noči med soboto in nedeljo je izginilo iz dnevne blagajni v trgovini nekaj nad 5000 din gotovine. Ker ni bilo za tatom prav nobenega sledu in ker ni bilo vloma, je policija drugače usmerila preiskavo in končno dobila krivca. Lani so delavci imeli precej posla v novo zgrajenem delu veletrgovine in imeli tudi prost vhod. Instalacijska dela za centralno kurjavo je imela neka celjska tvrdka, pri kateri je bil uslužben 25 letni, po poklicu strojni ključavničar, L. Viljem iz Ježice. Policija je po raznih poizvedovanjih in zaslišavanjih ugotovila, da je Viljem predelal neke ključe, ki jih je preizkušal in meril na vratih, ki vodijo v trgovino. Sum je takoj padel nanj. Policija ga je v torek 25. januarja na Ježici aretirala in pripeljala v Celje. Pri zaslišavanjub je Viljem L. zanikal vsako krivdo, v svojem slabem zagovoru pa je zašel v protislovja in izdal še sodruga, 18 letnega vajenca Jožefa Z. iz Celja, katerega je Viljem L. večkrat obiskoval. Značilno je tudi zagovarjanje obeh, ker oba drugače zavijata in skrivata skupni sestanek. Tako sta prišla 22. decembra skupaj in ravno iste noči je izginil iz blagajne v trgovini Stermecki 100 dinarski bankovec. Oba sta bila izročena sodišču. Posebno Viljem L. ima precej pisano zgodovino še iz Zagreba.

Olimpijske igre l. 1948 v Belgradu?

Zadnje dni se v belgrajskem časopisju vedno močnejše širijo napadi na Jugoslovanski olimpijski odbor in na zvezo športnih zvez, ki imata obe sedež v Zagrebu, zaradi izjave JOO, da Jugoslavija ni sposobna organizirati in v redu izvršiti olimpijskih iger, ki naj bi se vršile v Belgradu leta 1948. JOO je to zjavo podal z ozirom na izjavo vseh športnih zvez posameznih športnih panog, ki mislijo, da zaenkrat in niti l. 1948. še niso, niti ne bodo sposobne izvesti te organizacije. Belgrajski športni krogi nameravajo celo sklicati širšo konferenco športnih delavcev v vseh panogah, ki naj bi o teh stvareh razpravljala.

Po mišljenju belgrajskega časopisja se je JOO s to odločitvijo pokazal za nesposobnega in je torej nujna dolžnost, da čimprej odstopi in da preda svoje funkcije bolj sposobnim ljudem v Belgradu, ki mislijo, da olimpijske igre prav lahko izvede Jugoslavija. Tako je sklenila Jugoslovanska nogometna zveza — torej prav tista športna zveza, okoli katere je največ razprtij — da je pripravljena prevzeti ne samo organizacijo olimpijskega nogometnega turnirja, ampak organizacijo celotnih olimpijskih iger v l. 1948., ki naj se vrše v Belgradu.

Daleč smo od tega, da bi zagovarjali sklepe Jugoslovanskega olimpijskega odbora, vendar se nam zdi prav, da zaradi resnice posežemo malo dalj nazaj in da skušamo najti razloge vsemu temu nasprotju, ki se je pojavilo kar naenkrat.

L. 1936. je v Berlinu ob olimpijskih igrah zasedal tudi mednarodni olimpijski odbor. Dr. Hadži je med sto in sto drugimi predlogi stavil predlog, naj bi odbor morebiti počastil Jugoslavijo s tem, da bi ji l. 1948. podelil izvedbo olimpijskih iger. Pripominjamo pa, da ta predlog ni stavil samo jugoslovanski delegat, ampak tudi delegati drugih držav, ki imajo danes mnogo močnejšo športno reputacijo v mednarodnem športnem svetu kot jo ima Jugoslavija. Belgrajsko časopisje je tedaj to novico objavilo z velikim vprašanjem in jo priobčilo tako, da ni niti največji optimist resno računal s tem, da bodo olimpijske igre l. 1948. res v Jugoslaviji. Od tedaj pa do pred kratkim se tega vprašanja ni nihče dotikal in je pomenilo za vse samo enodnevno novico, ki je pred letom dni in pol izšla v časopisih. Povod novim današnjim debatam je dala izjava posameznih športnih zvez in pa še nekaj drugega.

Poleg napadov na Jugoslovanski olimpijski odbor in zvezo športnih zvez zaradi znane izjave — od katerega mimogrede povedano ni prav nič odvisno ali se bodo vršile olimpijske igre l. 1948. v Jugoslaviji, ali pa kje drugje, saj o tem ne odloča JOO, ampak Mednarodni olimpijski odbor — vodi belgrajsko časopisje tudi nad vse ostro časopisno akcijo, da mora Belgrad do l. 1948. dobiti nov moderen olimpijski stadion, ki bo stal okoli 70 milijonov dinarjev in ki bo imel prostora za najmanj 80.000 gledalcev. Napravljeni so že vsi načrti in tudi »načelna odluka je već donesena«, kajti s tem ne more biti nikakega dvoma več, da bi mogle biti olimpijske igre l. 1948. kje drugje kot pa v Belgradu. Zato rabi Belgrad olimpijski stadion, in zato je tudi nekaj strašnega, če si upa kdo danes reči, da Jugoslavija ni sposobna prirediti olimpijskih iger. Poleg stadiona, ki ga mora dobiti Belgrad, pa je treba zgraditi seveda tudi v Belgradu še en sokolski stadion, ki bi pa stal po poročilu »Politike« 800,000.000 din (najbrž pomota in upajmo, da bi že zadostovalo borih 8,000.000 din za ta stadion).

To so zahteve, ki jih danes stavijo belgrajski športni krogi. Moramo si biti povsem na jasnem, da to ni samo megalomanija, ampak da je to naravnost porazno škodljiv pojav, ki ga je treba v kali zatreti. Jugoslovanski šport zaenkrat še ne rabi bahatih stadionov za 70,000.000 in 800,000.000 (?) din, ampak potrebuje resno, načrtno in smotreno delo, da bo napredoval. Kaj nam pomagajo razkošni stadioni, če pa nimamo atletov, da bi jih postavili vanje. Samo za spomenike se pa olimpijskih stadionov ne izplača graditi.

Celjske novice

c **Lastnikom koles in motornih vozil.** Predstojništvo mestne policije v Celju opozarja ponovno vse lastnike koles in motornih vozil, da jih prijavijo do 31. januarja. Uradne ure za prijavo koles so vsak delavnik od pol 8. do 1, za motorna vozila pa od 5 popoldne naprej. Šoferji se pozivajo, da overovijo svoje vozniške izkaznice in plačajo pripadajoče banovinske takse pri predstojništvu mestne policije v sobi št. 2. Lastniki koles naj prinesejo s seboj tudi stare tablice, da dobe nove.

c **Šahovski brzoturnir za mesec januar.** C. Š. K. je v sredo zvečer v navzočnosti mnogih kibicev igral v klubovi sobi v hotelu Evropa svoj redni mesečni brzoturnir za prvenstvo v mesecu januarju. Največ točk so dosegli: Grašer, Diehl, inž. Sajovic, in sicer vsak po 8 točk od 9 dosegljivih. Sledijo Fajs s 5, Schneider in Chörgö s 4 točkami. Bil je to prvi brzoturnir, kjer se je uporabljala na poseben način konstruirana in izdelana ura, ki da vsakih 5 ali 10 sekund znak za potezo. Je to originalno, edinstveno darilo g. Lečnika Antona, urarja in juvelirja v Celju, za kar se mu C. Š. K. na tem mestu prav iskreno zahvaljuje!

c **Upokojencem se bo pokojnina dostavljala vsakega prvega na dom.** Upravnik celjske pošte je odredil, da bodo od 1. februarja naprej izplačevali pokojnino na domu mestni pismonoše. S tem bo omogočeno, da bodo vsi upokojenci izplačani na en dan. Da pri izplačevanju ne b ovir, naj upokojenci počakajo doma na dostavljalce.

Naročajte in širite Slovenski dom!

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometrsko stanje	Temperatura v C: najmanjša	Temperatura v C: največja	Relativna vlaga v %	Oblačnost 1-10	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Padavine vrsta
Ljubljana	758·8	1·2	2·4	93	10	0	46·0	dež in sneg
Maribor	760·8	1·0	6·2	80	10	0	7·0	dež
Zagreb	757·8	4·0	5·0	80	8	WSW₁	—	—
Belgrad	759·1	1·0	9·0	70	10	ESE₁	—	—
Sarajevo	760·7	4·0	2·0	95	10	0	—	—
Sušak	759·0	4·0	11·0	90	10	NE₁	—	—
Split	758·0	8·0	13·0	80	10	SE₃	—	—
Kumbor	758·9	5·0	14·0	80	10	SE₆	—	—
Rab	757·5	5·0	8·0	90	10	S₇	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo, večinoma oblačno vreme

Splošne pripomte o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes: Včeraj je pričelo deževati od 7.10 do 7.25, ob 9.10 je padala sodra, nato pa dež, mešan s snegom do 10.20, ostali čas pa snega in dež. Ponoči je v presledkih snežilo. Snežna plast 2 cm.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, petek, 28. januarja: Prik. sv. Neže.
Sobota, 29. januarja: Franč. Sal.

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Šelenburgova ul. 7.

Klub koroških Slovencev opozarja svoje člane in prijatelje na predavanje o Koroški (s skioptičnimi slikami), ki bo drevi v mali filharmonični dvorani. Vstop prost.

Člane ter članice vseh v AZ včlanjenih društev ter SKASa vabimo na **skupni sestanek,** ki bo v nedeljo 30. januarja ob 11 v dvorani Akademskega doma (Miklošičeva 5) in bo posvečen **vprašanju cerkvene edinosti.** Govorita p. Tomaž Kurent iz Stične in akademik. — Odbor AZ.

Frančiškanska prosveta v Ljubljani ponovi v nedeljo 30. t. m. ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani Jože Kranjčevo velezabavno satirično burko v 3 dejanjih »Detektiv Meglač«, ki je pri premijera odlično uspela. — Predprodaja vstopnic po 6, 4, 3 in 2 din v pisarni Pax et bonum v frančiškanski pasaži. — Člani z legitimacijami imajo popust.

Kino Matica!

Na XV. prosvetnem večeru, ki bo danes v petek 28. t. m. ob 20 v beli dvorani Uniona bo predaval g. msgr. V. Steska o slovenski šegavosti v besedi in sliki. Predavanje ima zabavno obilježje. Marsikaj bomo slišali o naših Ribničanih in videli hudomušnost naslikano na kočnicah panjev. Posrečilo se je predavatelju zbrati celo zbirko zanimivih prizorov, ki nam predstavljajo izvirno kmetsko humoresko.

Na XIV. evharistični kongres, ki bo od 25. do 30. maja v Budimpešti bo Prosvetna zveza priredila potovanje z avtobusi. Pot bo vodila v središče nekdanje Panonije, Kocelovo prestolnico Blatograd. Nad 70 km bomo prevozili ob Blatnem jezeru in obiskali najlepše letoviške kraje in kopališča ob Blatnem jezeru. 25. maja zvečer prihod v Budimpešto, kjer se romarji udeleže glavnih svečanosti, obenem si pa ogledajo vse zanimivosti Budimpešte. V načrtu je tudi izlet iz Budimpešte na deželo. Želeti je, da se tega romanja udeleže zastopniki naših organizacij v narodni noši, kjer bi tvorili enoten nastop pri sprevodu in pokazali lepoto naše narodne noše pred celim katoliškim svetom. Vabijo se tudi zastopniki fantovskih odsekov in dekliških krožkov, da bi povečali slovesnost procesije s svojimi kroji. Stanovanja so zasigurana z eno ali z 2 posteljama v sobah s popolno prehrano. Izdatki so predvideni 1.100 din. Priglase sprejema **Prosvetna zveza, Miklošičeva c. 7, do 31. marca t. l.**

SK Ilirija ima danes ob 18.30 važen sestanek smučarske sekcije z razgovorom o bodočem državnem prvenstvu in o tekmah v slalomu in smuku na Rožci.

Dramatični odsek Pevskega društva iz Sneberjev gostuje na prosvetnem odru v Mostah v nedeljo zvečer ob 8. Uprizoril bo dramo v treh dejanjih »Erika oprostite«. Vstopnice si preskrbite že v predprodaji.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20.
Petek, 28. jun.: Zaprto.
Sobota, 29. jan. ob 15: »Šimkovi«. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.
Nedelja, 30. jan. ob 15: »Sneguljčica«. Mladinska predstava. Izven. — Ob 20: »Bela bolezen«. Izven. Cene od 20 din navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.
Petek, 28. jan.: Zaprto.
Sobota, 29. jan.: »Evgenij Onjegin«. Znižane cene od 30 din navzdol.
Nedelja, 30. jan. ob 15: »Ančka«. Izven. Cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Ero z onega sveta«. Izven. Debut gdč. Hayholove in gostovanje M. Šimenca.

Legija koroških borcev

Ljubljana, 28. januarja.

Predstavniki Zveze legijonarjev za osvoboditev severnih krajev, v kateri je včlanjena tudi naša organizacija, so se pretekli teden vrnili iz Belgrada. Akcija glede uresničenja naših zahtev je v teku. Ker so v ta namen potrebni tudi statistični podatki, pozivamo vse reflektante na priznanje dobrovoljstva, da se do 25. februarja t. l. zanesljivo javijo glavnemu odboru LKB v Ljubljani, Pred škofijo 18-I, pismeno ali ustno ob delavnikih med 17. in 19. uro.

Glavni odbor ne more obveščati o tem vsakega poedinca, deloma zaradi neznanja bivališča, deloma pa tudi zaradi previsoke poštnine in drugih ovir tehničnega značaja. Smatrajte to vest za poslednje vabilo k prijavi. — Za pismen odgovor in pojasnilo priložite znamko za 2 din. Popisovanje reflektantov se bo definitivno zaključilo dne 25. februarja 1938.

Legija smatra, da je s tem izpolnila svojo tovariško dolžnost in odklanja odgovornost za škodo, ki bi nastala posameznikom zaradi opustitve prijave!

Na razvalinah boljševiške umetnosti

Meyerholdovega gledališča v Moskvi ni več

Veliko presenečenje je v svetu vzbudila vest, da so sovjetske oblasti zaprle v Moskvi slovito Meyerholdovo gledališče. Igralce, ki so nastopali v tem gledališču, in ki so bili še po volji rdečim oblastnikom, so razkropili po drugih gledališčih in jim tako vendar še dali priliko igrati rdečo komedijo. S tem je končan boj, ki je trajal celi dve leti, in ki mu je bil izid jasen že takoj pri prvem spopadu. Z njim pa je zaključil svojo kariero tudi sloviti Meyerhold, mladi igralec, ki je pričakoval nevenljive slave s trenutkom, ko je zadivjala v Rusiji boljševiška revolucija.

V gledališkem življenju je bil

Meyerhold pravi revolucionar

in je takoj po izbruhu revolucije v Rusiji srdito nastopil proti dotedanjemu pojmovanju umetniškega gledališkega ustvarjanja, ki je po njegovem mnenju bilo že preveč starokopitno, in ni dopuščalo vsestransko svobodnega udejstvovanja. In ko ni mogel brž doseči vsega, kar si je zamislil, in obračunati z vsem, kar mu je bilo na poti k njegovi boljševiški slavi, je šel v Leningrad in tam doživel prvi triumf svoje umetnosti. Po njegovi »zaslugi« je tam propadlo tudi slovito gledališče carja Aleksandra. Meyerhold je bil prepričan, da je po zmagi boljševikov nastopil tudi zanj ugodni trenutek. To je bil v zadnjih petnajstih letih tudi edini ruski umetnik, ki je takoj brez pomišljanja prestopil k boljševizmu in postal član komunistične stranke. V Moskvi je ustanovil svoje lastno gledališče, ki je bilo sicer državno, pa je vseeno le nosilo njegovo ime.

Kaj je prav za prav Meyerhold hotel s svojo umetnostjo, bo vsaj v neki meri poudarjeno že s tem, da so takoj po boljševiški revoluciji v Rusiji smatrali vsakega revolucionarja za svojega tovariši. Številni lepaki, ki so bili nalepljeni vsepovsod, so oznanjali, da mora nova proletarska kultura pritisniti svoj pečat tudi na vso umetniško udejstvovanje. Tedaj so se začeli za stara velika klasična gledališča težki časi. Kar počez so smatrali vse za protirevolucionarne. In takratni ljudski komisar za znanost in umetnost Lunačarski se je moral krepko boriti, da ta gledališča ni zajel revolucionarni val, ki je zadivjal neizprosno tudi nad tem, kar ni bilo niti najmanj sumljivega.

Meyerhold je torej začel z velikim uspehom s predstavami v svojem gledališču v Moskvi. Priznan je bil tedaj kot

voditelj komunistične umetnosti

kot edinega režiserja in gledališkega ravnatelja, ki je nosil v žepu legitimacijo komunistične stranke. Že takoj pri prvih predstavah je bilo jasno, da tu ne gre več za golo umetniško udejstvovanje, pač pa, da je gledališče postalo tudi kos bojišča, na katerem je treba napovedati boj vsemu, kar se upira »zveličavnemu nauku boljševizma«. Ni dvoma, da je postajal pri takšnem svojem stremljenju, da ustreže strastem svojih mogotcev in z revolucionarnimi idejami že prepojenega ljudstva, dostikrat tudi res originalen. Nazadnje pa se mu je takšno udejstvovanje, ki je morala biti le nekaka propagandna služba, kot umetniku le zagabila.

Preveč mu je bilo že tega ploskanja . . .

njegovih gledalcev, preveč hvale in priznanja po raznih časopisih, ki so morali izvrševati isto suženjsko službo kot on. Prišlo je razočaranje, ki ga je nad boljševizmom doživelo tudi še nešteto drugih ruskih umetnikov, pesnikov, pisateljev in strogih znanstvenikov.

Pot, ki se končava za zidom . . .

Vsa ruska inteligenca je ob nastopu revolucije mislila, da je napočil zanjo pravi trenutek, prav tako, kakor je smatral tudi mladi igralec Meyerhold. Z velikim navdušenjem so šli vsi ti v službo boljševizma, v katerem so videli edino pot do svojih vzvišenih ciljev. Tako so si bili edini o pomembnosti velikega trenutka, ki je prišel z revolucijo, revolucionarji v umetnosti, revolucionarji v pesništvu, revolucionarji v znanosti in še toliko drugih. Vsi ti pa so se v bistvu kruto prevarili nad boljševizmom. Boljševizem ni prinesel novega razmaha, pač pa je vsemu nadel le nove verige. Vse, od poljedelskega stroja do družinskega življenja je uklenil v te tesne verige. Z jeklenimi škarjami je prikrajšal vse, karkoli je preveč pogledalo preko strogo začrtane meje . . . Vse je porabil le kot sredstvo za dosego svojega cilja, življenje posameznika in drugo z umetnostjo vred. Pot vseh, ki skušajo varovati svoj človeški ponos, se končava v koncentracijskih taboriščih, v norišnicah ali pa za zidom . . . Edini od umetnikov, ki se sicer ni rešil pred smrtjo, a je vsaj rešil svoje ime, je bil Vladimir Majakowski, ki ga je boljševiška revolucija tudi spravila pod svoje okrilje, pa je razočaran nad njo segel po samokresu. Velja pa danes še vseeno za največjega pesnika boljševiške Rusije. Majakowski je med prvimi nastopal tudi v nekdanjem Meyerholdovem gledališču. Zdaj tega gledališča ni več, novo gledališče, ki bo imelo več smisla za boljševistično umetnost, pa bo krasil velik bronast spomenik Majakowskega kot spomin na vse one, ki so stavili tako velike nade v boljševizem in so nato v strahu pred njim segli po samomorilnem orožju . . .

Za može, kakor je bil Meyerhold, zdaj niti v sami Sovjetiji ni več prostora, čeprav se je z vsem mladostnim ognjem vrgel v službo boljševizma. Menda ni prostora zanj tudi nikjer drugod več in je njegov zbegani duh dobil svoje skromno pribežališče le še v ljubljanskem kinu . . .

Morje je obstalo . . .

„Desetletja in več ne bo spet takšnega pojava"

Šele zdaj so se ljudje, ki so v torek zvečer najprej z velikim začudenjem, nato pa s strahom opazovali nepričakovano znamenje na nebu, nekoliko pomirili, ko so po raznih časopisih brali najrazličnejše razlage tega pojava. Prvi trenutek, ko se je prikazala na nebu čudna svetloba, so ljudje povsod, ne samo pri nas, mislili, da je kje v bližini izbruhnil velik požar. In v tej veri so jih potrdili še gasilci, ki so hiteli od vseh strani v največji naglici v smeri, odkoder se je videla ta nebesna prikazen. In ko so spoznali, da tu ne more biti govora o kakšnem požaru, so si skušali pojav razložiti na drug način. Vse mogoče stvari so jim prišle na misel, kakor navadno človeku vedno, kadar je v velikem strahu pred nečim hujšim. Nekateri so videli v tej luči odsev, ki ga je narisal na naše ozračje velikanski zvezdni utrinek, ko je padel nekje v bližini na zemljo. Manjkalo pa tudi ni onih, ki so v tem znamenju na nebu videli napoved, da se bližajo hujši časi, časi vojne, ali celo sodnega dne . . .

In ko so povedali svoje mnenje tudi učenjaki, so jih začeli ljudje morda ravno zaradi tega, ker so jih rešili velikega strahu, mnogo višje ceniti, kakor pa jih cenijo sicer. In kaj so povedali ti učeni strokovnjaki?

Na podlagi vsega tega, kar so mogli oni večer opazovati in kar so zvedeli iz raznih drugih krajev, so učenjaki soglasni v tem, da gre tu za polarno luč, ki je sicer pri nas velika redkost, pa se je tokrat pojavila v izredni lepoti. Najboljši dokaz da tu ne more biti govora o čem drugem kot o polarni svetlobi, je dejstvo, da pojav ni trajal le nekaj trenutkov, pač pa, da so ga po nekaterih krajih Evrope lahko opazovali po več ur. Nekateri strokovnjaki so celo pomislili na to, da bi bil ta pojav mogoče v zvezi tudi s takoimenovanimi sončnimi pegami. Ker pa se te sončne pege bolj izrazito kažejo že vsakih enajst let, bi moral biti pojav polarne svetlobe pri nas pogostejši, če naj bi bil v zvezi s sončnimi pegami. Tega mnenja je med drugimi tudi predstojnik geofizičnega zavoda v Zagrebu dr. Škreb.

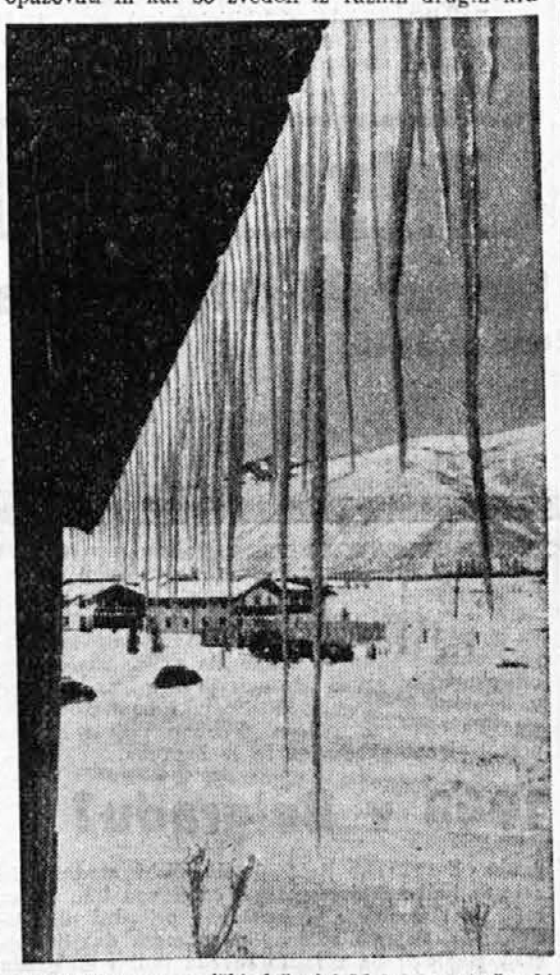

Sun Valley v ameriški državici Idaho — smučarski raj

Kakor rečeno, ta pojav ni bil čisto krajevnega značaja, pač pa so ga mogli opazovati ljudje po vsej Evropi od skandinavske obale do Sredozemskega morja in še čez. To pa ni bila samo nerazumljiva uganka milijonom in milijonom Evropcev, ki so nekateri bolj, drugi manj s strahom zrli v nebo in pričakovali, kaj bo, pač pa je bila ta nebesna svetloba

zvezdoslovna senzacija za vse strokovnjake

Učeni dunajski astronom profesor dr. Oswald Thomas je ob tej priliki izjavil, da desetletja in desetletja ne bo mogoče spet videti polarne svetlobe v takšnem siju, kakor se je to zgodilo pretekli torek zvečer, vsaj v naših zemljepisnih širinah ne. Učenjaki so si že čisto na jasnem, kako nastaja polarna svetloba in kako se more pojavljati tudi v naših krajih, ki so toliko oddaljeni od zemeljskih tečajev. Pojav je v zvezi z dejstvom, da je delovanje sonca zdaj tako močno, da svetlobni sončni žarki povzročajo v višinah nad zemljo silovite

magnetne viharje

Posledica tega so svetlobni pojavi, ki se pokažejo vedno, kadar električni žarki prodro v magnetična polja.

Znaki na nebu, ki so se pojavili v torek zvečer, so se odlikovali predvsem po tem, da so se zelo hitro menjavali. In to je spet značilna lastnost polarne luči.

Preroki

Kakor vsakovrstne druge znanosti, tako je v zadnjih letih zelo napredovala tudi zvezdoslovna. Marsikatere pojave, ki si jih učenjaki pred nekaj desetletji niti še niso znali razložiti, danes že z vso gotovostjo naprej napovedujejo. Tako so napovedali tudi, da se mora v kratkem času pojaviti nad vso Evropo polarna svetloba. Sloviti norveški zvezdoslovec Störner je pred nekaj tedni tako prerokoval. Celo to je napovedal, da se bo polarna svetloba prikazala v lepi rdečkasti barvi. Kar ljudje pomnijo, še ni bilo temu enakega nebesnega pojava. Zadnja, seveda mnogo slabša, polarna svetloba, ki je znana omenjenemu dunajskemu profesorju Thomasu, je bila leta 1870, drugič pa 1908. leta.

Motnje v radiu in telefonu

Še mnogo zanimivejša poročila kakor od drugod, pa so prispela iz Angleške. Tam se je polarna luč spravila nad telefonske zveze in kratkovalovne radio-postaje. Motnje so bile tako močne, da je bil ob času tega nenavadnega pojava nemogoč ne samo vsak radio-prenos, pač pa celo vsak telefonski razgovor. Z velikim začudenjem so tudi mornarji opazili, kako so se v hipu vse magnetne igle na kompasih premaknile iz svojih pravih smeri in kazale čisto nekam drugam. Mornarji so že dajali povelja krmarjem, da je ladja zašla v napačno smer in da jo je treba obrniti drugam. In ko je polarna svetloba izginila, so se magnetne igle vrnile spet v svojo prejšnjo smer tako, da so bili mornarji spet v zadregi in v negotovosti, kam jih ladja nese.

In zgodilo se je tudi to čudo, da je morje obstalo . . . Postalo je gladka, krvavordeča, svetla plošča brez valov. Obstalo je napeto, kakor bi mu bil nekdo približal iz vsemirja velikanski magnet. Morski tok v Rokavskem prelivu se je ustavil in za nekaj časa je tudi plimovanje pozabilo na svoj enakomeren takt . . .

Čudno znamenje na nebu je spet izginilo, magnetna igla si je poiskala prejšnjo smer in morje je spet zavalovalo, kakor prej in bo ostalo nemirno, dokler se znova ne odgrne polarna zavesa . . .

Zvezda, svetlejša kot sonce

Ameriški zvezdoslovec Otto Struve je odkril neko zvezdo, ki je po njegovih trditvah 3000-krat večja kot sonce; njen polumer je 20-krat večji kot razdalja med soncem in zemljo, tako da če bi jo postavili na mesto, kjer stoji sedaj sonce, bi se zemlje in vse zvezde sončnega sistema, razen Neptuna in Plutona, v njej potopile. — Zvezdo so sicer začeli opazovati že l. 1899. pa so jo mogli dodobra proučili šele zadnje čase s posebnimi infra-rdečimi fotografijami, ki posnamejo tudi nevidne žarke. Zvezda se imenuje »Epsilon Aurigae«.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 28. januarja: 11 Šolska ura: Kraški pojavi (g. Ivan Michler) — 12 Po domačih stezicah (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Godbe na pihala (plošče) — 18 Ženska ura: Ali sme tudi mati govoriti o vzgoji (ga. Ivanka Velikonja) — 18.20 Pesmice za kratek čas (plošče) — 18.40 Francoščina (g. dr. St. Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Pesnik Safet Beg Bašagič (Ahmed Muradbegović) — 19.50 Zanimivosti — 20 Violinski koncert Viktorja Winterfelda (pri klavirju prof. M. Lipovšek) — 20.35 Rad. orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Ljudski plesi (plošče) — 22.30 Angleške plošče.

Drugi programi

Petek, 28. januarja: Belgrad-Zagreb: 20 Violina, 20.30 Sopran in bas — *Dunaj:* 20 Dramatična balada, 22 Plesna gl. — *Budimpešta:* 19.30 Opera »Knez Igor« — *Trst-Milan:* Sinf. konc. — *Rim-Bari:* 21.00 Costova opereta Kralj Maksima« — *Praga:* 20.00 Moderna plesna glasba — 21.10 Ork. konc. — *Varšava:* 20.00 Filharmonični konc. — *Hamburg:* 20.30 Sinf. ork. — *Lipsko:* 19.25 Filh. konc. — *Köln:* 19.10 Vojaška godba — 21.00 Marschnerjeva komična opera «Lesni tat« — *Frankfurt:* 20.00 Wagnerjev konc. — *Monakovo:* 19.30 Beethovnova IX. sinfonija — *Strasbourg:* 21.30 Opera.

Mark Twain:

Kraljevič in siromak

7.

Preoblečen v beraško obleko je Edvard odšel na dvorišče še po svojega psa, stražarji pa so ga prijeli in pošteno pretepli ter zapodili z dvorca, ker so mislili, da je to Tom. Medtem je Tom zaspal, in ko se je zjutraj zbudil, mu ni šlo v glavo, kako to da ni nikjer kraljeviča, še bolj pa je bil začuden nad tem, ker so se mu vsi lordi klanjali.

M. Jacoby - R. Leigh: 106

Poročnik indijske brigade

Šele pozneje, ko je stal v prvi črti na bregu, odkoder je z daljnogledom lahko razločil v daljavi tanki, črni trak, ki je brzel proti ruskim postojankam — sovražno konjenico — šele tedaj je Volonov postal pozoren na nekaj, česar prej v razburjenem poveljevanju in mrzličnem razmišljanju sploh ni opazil:

Videl je, da Surat kan ni odjezdil z njimi v prvo vrsto in da je zginil, ne da bi kdo vedel, kdaj, ne da bi kdo mogel povedati, kam . . .

Šeststo vitezov smrti

Nebo se je bilo medtem zopet stemnilo, megle so se zgostile, zdelo se je, da se siva zavesa spušča tik do zemlje kakor žalosten, umazan mrtvaški prt.

Sedem in dvajseti polk indijske brigade se je v gostih vrstah pomikal naprej po ravnini proti temnemu ustju Doline smrti, ki je bilo pripravljeno, da požre teh šeststo hrabrih ljudi, ki se niso menili za ognjeno smrt, prežečo na višinah okoli Balaklave.

Slišati je bilo samo topotanje konj, hrzanje, ki je plašno vstajalo iznad stisnjenih vrst in žvenket orožja.

Z Balaklavskih višin je začel prihajati hladen vetrič. Zdelo se je, da udarja hladen dih z drugega sveta, iz cesarstva smrti, ter pozdravlja in opominja vojsko, ki je jezdila smrti naproti.

Zastavice na kopjih konjenikov so plapolale kakor pisani jeziki, kopja so stala pokonci v rokah vojakov kakor gost gozd vitkih stebel. Tudi perjanica na čeladi starega junaka Warrentona je v vetru veselo prhutala, toda obraz tega preskušenega vojaka je bil te trenutke trd in negiben kakor kamen.

Ne on, ne major Geoffrey Vickers nista spregovorila vso to pot proti smrti niti besedice. Zdaj je bil čas tak, da je bilo vsako govorjenje odveč, vsaka beseda prepozna . . . On in Vickers bosta mogla samo še nekajkratov z grmečim glasom zavpiti svoja povelja trobentačem . . . potem pa se bo vse zadušilo v rjovenju topov in med kriki ranjencev, v viharnem naletu zadnjega naskoka teh šest sto vitezev smrti . . .

Da, besede so bile zdaj čisto odveč . . .

Warrenton in Vickers sta jezdila nema in resna kakor na veliki paradi s sabljo v desnici, v levici pa sta držala vajeti svojega konja. Samo zdaj pa zdaj sta dvignila glavo in pogledala v daljavo, tja na tiste bregove, za katerimi so čakali nanje ruski topovi, pripravljeni, da začno bruhati vanje ogenj in zaorje smrt v širokih brazdah pot med vrste teh neustrašenih šest sto vojakov, ki so na slepo, brez oklevanja in brez strahu jahali v gotovo smrt.

Oba sta računala:

»Še dva tisoč metrov . . . Še pet minut . . . potem vzdignem sabljo . . . trobentači bodo dali znamenje za napad . . . vojaki bodo pobesili kopja, vzpodbodli konje . . . in planili bodo naprej . . . Ta trenutek bodo zatreskali topovi z vseh strani . . . šest sto mož se bo znašlo v tem peklenskem kotlu, iz katerega je mogoče samo naprej, a nikdar več ne nazaj . . . Tam, na tistih bregovih so nevidna vrata, skozi katera drži pot iz življenja v smrt . . .«

Warrenton je vzdignil sabljo in trobentač je zatrobil, naj se indijska brigada pripravi za napad . . .

★

V prvi vrsti ruskega topništva je zavladalo vznemirjenje in negotovost. Ti ljudje še vedno niso mogli verjeti, da se bo sovražnik kdaj drznil tvegati napad na te višine, za katere so že mesece in mesece govorili, da jih ni mogoče zavzeti.

Toda zdaj se je dogodilo čudo:

Tam daleč, toda že tako blizu, da je bilo mogoče razpoznati prvo vrsto konjenikov, ki so se razvijali za napad, se je prikazal sovražnik, prihajal je vse bližje . . .

Topovi so bil pripravljeni za ogenj. Častniki so z daljnogledom sledili premikanju angleških konjenikov. Še deset sekund, pa bodo Rusi dali povelje za ogenj!

Grof Volonov je slutil nekaj hudega.

V divjem diru se je s svojim spremstvom vrnil v drugo obrambno črto. Tam se je ustavil na bregu in od tam pošiljal na vse strani povelja, katera so raznašali pribočniki.

Zdaj se je pri njem spet znašel Surat kan, ki je bil zdaj docela miren in je nepremično gledal v daljavo.

Nekdo od častnikov je vzkliknil:

»Pripravljajo se za napad!«

»Naj baterije začno ogenj!«

Grof Volonov je to zapovedal z mirnim glasom, vendar je častnik zapazil, da mu je glas hripav od divjega srda in od razburjenja.

Povelje za ogenj je letelo od baterije do baterije, od topa do topa ter se izgubljalo v prvih pokih topov, ki so začeli bruhati smrt in uničenje v naskakujoče vrste . . .

★

Sedem in dvajseti polk indijske brigade se je spustil v napad.

S sklonjenimi glavami, krčevito stiskajoč kopja in sablje, najprej častniki, za njimi vojaki — tako je sedem in dvajseti polk drvel naprej vse hitreje in hitreje, zajel ga je vihar sile, ki se ji ni bilo moči upreti, ki ga je gnala proti tistim črnim bregovom.

Zdaj so začeli z vseh strani grmeti topovi, v vrstah konjenikov so zazijale prve praznine . . .

Warrenton je vzpodbodel svojega konja, se globoko nagnil in iztegnil sabljo:

»Naprej!«

Toda že ni nihče več slišal njegovega glasu. Divji krik je preplavil vso dolino, bil je podoben maščevalnemu grmenju.

Izstrelki so se razletavali drug za drugim, zemlja in dim sta se gostila v črne oblake, iz katerih so se kar naprej prikazovali novi drveči jezdeci . . .

»Slovenski dom« izhaja vsak delavnik ob 12. Mesečna naročnina 12 Din, za inozemstvo 25 Din. Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III. Telefon 4001 do 4005. Uprava: Kopitarjeva ulica 6. Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Jože Košiček.